

УДК 338.28

*Жанна Дерій, Тетяна Зосименко***МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ПРОГРЕСУ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ:
РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ***Жанна Дерей, Татьяна Зосименко***МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ПРОГРЕССА ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ:
РЕГИОНАЛЬНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ***Zhanna Derii, Tetiana Zosymenko***METHOD OF ASSESSMENT OF ECONOMIC REFORMS HEADWAY: REGIONAL
DIMENSION OF EUROPEAN INTEGRATION**

Необхідність створення сприятливих умов для поступової інтеграції регіонів України до європейського ринку зумовлює актуальність пошуку методичних підходів для забезпечення моніторингу відповідних економічних зрушень. Обґрунтовано методика, що дозволяє оцінити стан та динаміку економічних реформ євроінтеграційного спрямування у регіональному вимірі. Основний інструмент дослідження – Індекс євроінтеграційного поступу є основою для інформування громадян України, представників неурядових організацій, а також міжнародної спільноти щодо прогресу регіонів у реалізації цілей економічної інтеграції з ЄС з метою широкого обговорення та аналізу заходів органів державної влади. До складу Індeksu включено статистичні індикатори, що характеризують економічну результативність реформування у межах двох основних напрямів (торгівля і питання, пов'язані з торгівлею; економічне та галузеве співробітництво), кожен з яких включає відповідні блоки показників. Запропонована методика може бути використана для забезпечення аналітичної підтримки органів державної влади у прийнятті управлінських рішень, які впливають на реалізацію цілей Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Ключові слова: європейська інтеграція, економічні реформи, регіони України, Індекс євроінтеграційного поступу, торгівля та питання, пов'язані з торгівлею, економічне та галузеве співробітництво.

Рис.: 2. Бібл.: 3.

Необходимость создания благоприятных условий для постепенной интеграции регионов Украины в европейский рынок обуславливает актуальность поиска методических подходов для обеспечения мониторинга соответствующих экономических сдвигов. Обоснована методика, позволяющая оценить состояние и динамику экономических реформ евроинтеграционного направления в региональном измерении. Основной инструмент исследования – Индекс евроинтеграционного развития является основой для информирования граждан Украины, представителей неправительственных организаций, а также международного сообщества относительно прогресса регионов в реализации целей экономической интеграции с ЕС для широкого обсуждения и анализа мероприятий органов государственной власти. В состав Индекса включены статистические индикаторы, характеризующие экономическую результативность реформирования в рамках двух основных направлений (торговля и вопросы, связанные с торговлей; экономическое и отраслевое сотрудничество), каждый из которых включает соответствующие блоки показателей. Предложенная методика может быть использована для обеспечения аналитической поддержки органов государственной власти в принятии управленческих решений, которые влияют на реализацию целей Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом.

Ключевые слова: европейская интеграция, экономические реформы, регионы Украины, Индекс евроинтеграционного развития, торговля и вопросы, связанные с торговлей, экономическое и отраслевое сотрудничество.

Рис.: 2. Библ.: 3.

The need to create favorable conditions for the gradual integration of the regions of Ukraine to the European market determines the topicality of search of methodological approaches for monitoring relevant economic developments. The article considered the method of assessment the status and dynamics of economic reforms of European integration in the regional dimension. The main research tool – Index of European integration headway is the basis for informing the citizens of Ukraine, representatives of non-governmental organizations and the international community on the progress of the regions in achieving the goals of economic integration with the EU to extensive discussion and analysis of public authorities' actions. The composition of the Index included statistical indicators characterizing the economic impact of reform within two main areas (trade and issues related to trade, economic and sectoral cooperation), each of which includes a corresponding block indicators. The method can be used to provide analytical support for public authorities in making management decisions affecting the objectives of the Association Agreement between Ukraine and the European Union.

Key words: European integration, economic reforms, the regions of Ukraine, European Integration Headway Index, trade and issues related to trade, economic and sectoral cooperation.

Fig.: 2. Bibl.: 3.

JEL Classification: O 18

Постановка проблеми. Повноправне залучення України до європейського співтовариства передбачає створення та підтримання умов для посилення економічних та торговельних відносин, які сприятимуть поступовій інтеграції національної економіки до європейського ринку. Наявність в Україні суттєвих регіональних диспропорцій у соціально-

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

економічному розвитку потребує диференційованих підходів до розроблення заходів регіонального розвитку, покликаних сприяти створенню зони вільної торгівлі, а також зміцненню економічного та галузевого співробітництва між Україною та ЄС. Звідси виникає необхідність моніторингу та оцінювання прогресу економічних реформ у регіонах України у контексті процесів європейської інтеграції з метою виявлення сильних та слабких сторін, обґрунтування пріоритетів та засобів їх досягнення, а також можливості їх своєчасного коригування для підвищення здатності регіону рухатись за вектором європейської інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наука пропонує широкий інструментарій для визначення показників оцінювання стану та динаміки різних процесів, що відбуваються у житті суспільства. Однак дослідження, що стосуються вимірювання прогресивних зрушень у економічній сфері регіонів з погляду досягнення основних цілей Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1], нині відсутні.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на особливу актуальність проблеми, пов'язаної з виконанням основних положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [1] і Порядку денного асоціації [2], виникає необхідність у розробленні методики, що дозволяє кількісно оцінити прогрес у здійсненні відповідних економічних реформ у регіонах України.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є обґрунтування методики, придатної для оцінювання стану та динаміки економічних реформ євроінтеграційного спрямування у регіонах України.

Виклад основного матеріалу. Основний інструмент цього дослідження повинен виконувати такі завдання: оцінити поточний стан та у перспективі відносну результативність динаміки економічних реформ регіонів України у контексті положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; забезпечити аналітичну підтримку органів центральної влади у визначенні проблем, що гальмують впровадження економічних реформ на регіональному рівні; забезпечити аналітичну підтримку органів місцевої влади в ідентифікації чинників, що впливають на прогресивні зрушення у напрямку реалізації цілей європейської інтеграції порівняно з іншими регіонами, дію яких треба посилити або мінімізувати. В ідеальному варіанті методика розрахунку індексу євроінтеграційного поступу повинна задовольняти таким вимогам:

- адекватність: методика розрахунку індексу має бути адекватною поставленим цілям і завданням;
- порівнянність: можливість регулярного повторення розрахунку індексу та отримання результатів, які можна використовувати для виявлення трендів;
- пояснюваність індексу: придатність кінцевих та проміжних результатів розрахунків для економічної інтерпретації;
- інформаційна забезпеченість: вихідні дані для проведення розрахунків повинні бути легкодоступними або обчислюватись за допомогою простих математичних дій.

Для реалізації мети дослідження найбільш доцільним вбачається розрахунок інтегральної величини – індексу євроінтеграційного поступу (I_p).

У найзагальнішому плані індекс являє собою відносну величину, покликану виконати роль узагальненої міри певного явища, що формується під впливом різномірних компонент, які не можуть бути безпосередньо підсумовані. Тоді I_p можна визначити як відносну величину, що розраховується на основі агрегування одиничних показників, що відображають результативність досягнення основних цілей економічної інтеграції з ЄС у регіональному вимірі. Використання інтегрального підходу дозволить не тільки визначити й оцінити фактично досягнутий прогрес у здійсненні зрушень у сфері торгівлі та питань, пов'язаних з нею, економічного та галузевого співробітництва, але й з високою ймовірністю прогнозувати його майбутню динаміку.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Найчастіше інтегральний показник будують в адитивній формі. Суть його полягає у визначенні інтегрального показника підсумовуванням його фактичних значень за абсолютними вимірниками [3, с. 58]. Проте, використовуючи метод сум, слід пам'ятати про його основні недоліки. Зокрема, верхня межа шкали вимірювання матиме межу більшу ніж 1, що унеможливить визначення еталонного показника. Крім того, такий спосіб обчислення передбачає, що внесок усіх показників, обраних для обчислення I_p , слід вважати рівнозначним.

Потрібно також враховувати той факт, що набуття одним із показників, що впливають на євроінтеграційний поступ регіону, нульового значення під час використання таких математичних формул, як добуток, середнє геометричне, середнє геометричне зважене, призведе до отримання нульового значення інтегрального показника.

Виходячи із викладеного, слід зупинитися на способі обчислення I_p , який:

- дозволяє перейти до шкали з діапазоном від -1 до 1 або від 0 до 1, оскільки вона обмежує максимальний рівень євроінтеграційного поступу регіону за певний період, що дозволяє використовувати його як еталон для визначення позицій одного регіону порівняно з іншими регіонами України. У такому разі виключаються такі методи, як середнє геометричне, середнє геометричне зважене, оскільки інтегральний показник буде набувати значення менше ніж 0,5 або менше ніж -0,5. Взагалі унеможлиблюється обчислення за методом середнього геометричного, якщо значення нормованих часткових коефіцієнтів буде коливатися в інтервалі [-1; 1];

- передбачає можливість використання вагових коефіцієнтів, які відображають міру впливу кожної компоненти, що відображає результативність досягнення основних цілей економічної інтеграції з ЄС у регіональному вимірі;

- дозволяє проводити обчислення I_p навіть у разі набуття одним із його компонентних показників нульового значення.

З огляду на все вищесказане, найбільш доцільним вважаємо використання для розрахунку індексу євроінтеграційного поступу середнього арифметичного зваженого.

При побудові індексу пропонується до використання така структурно-логічна схема (рис. 1).

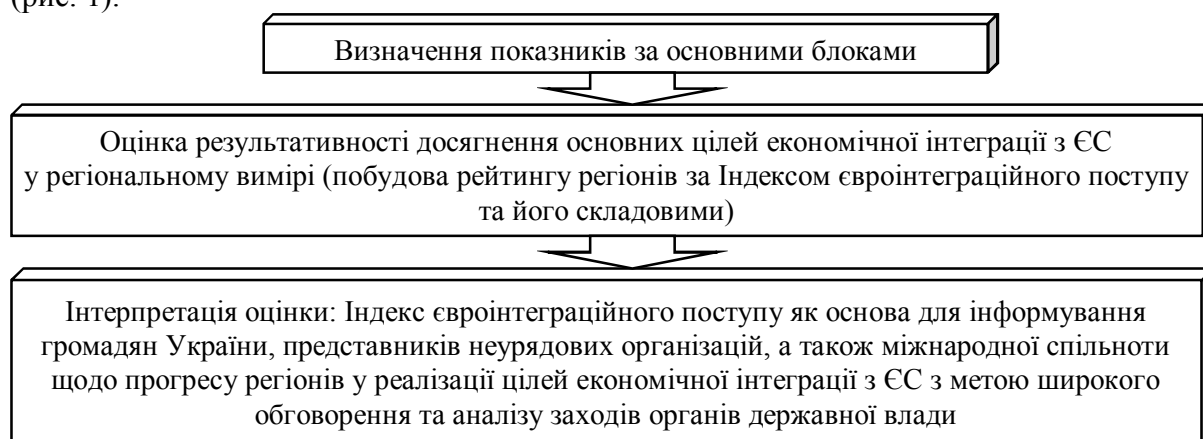

Рис. 1. Структурно-логічна схема побудови та інтерпретації Індексу євроінтеграційного поступу

Оскільки предметом цього дослідження є оцінка стану та динаміки економічних реформ євроінтеграційного спрямування регіонів, для розрахунку I_p потрібно відібрати показники, що відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС можна об'єднати у два основні напрями: I. Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею; II. Економічне та галузеве співробітництво.

Кожен з них включатиме відповідні блоки показників, які відображають пріоритетні напрями реформ (рис. 2).

Рис. 2. Напрями економічних реформ, що визначені Угодою про асоціацію між Україною та ЄС
Джерело: побудовано за [1].

Для їх опису слід відібрати легковимірювані статистичні індикатори, інформація щодо яких є у публічному доступі:

1.1. Торгівля товарами. Оскільки однією з умов функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС є забезпечення вільного доступу товарів українського походження до країн Європейського Союзу та навпаки, як кількісні індикатори цього процесу було обрано показники:

- питома вага експорту товарів до країн ЄС у загальному обсязі, %;
- питома вага імпорту товарів з країн ЄС у загальному обсязі, %.

1.2. Санітарні та фітосанітарні заходи. До складу індикаторів, що опосередковано відображають економічні результати наближення законодавства України у сфері санітарних та фітосанітарних заходів до законодавства ЄС, нами було включено показники, що відображають кількість об'єктів, яким Держветфітослужбою надано право експорту продуктів харчування (молокопродукції, м'ясопродукції, яєць та яйцепродуктів, меду та продуктів бджільництва, майонезу, майонезних соусів та маргарину) до країн ЄС.

1.3. Торгівля послугами та інвестиції. Важливим напрямом Державної політики у сфері заснування підприємницької діяльності, торгівлі послугами та електронної торгівлі має бути, зокрема, спрощення створення та функціонування компаній, філій та представництв, захисту прав інвесторів завдяки подальшому наближенню законодавств-

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ва у цих сферах до законодавства, стандартів та практик ЄС. Свідченням досягнутих цілей буде зростання таких показників, як:

- частка експорту послуг до країн ЄС, %;
- частка імпорту послуг з країн ЄС, %;
- частка прямих інвестицій нерезидентів з ЄС в області у загальному обсязі, %.

1.4. Інтелектуальна власність. Одним із пріоритетних векторів реформ в Україні в умовах європейської інтеграції є удосконалення національного законодавства з урахуванням кращої світової практики. Результатом цього повинно стати перетворення інтелектуальної власності на стратегічний ресурс у системі формування національного багатства та підвищення конкурентоспроможності економіки України, прискорення інноваційного розвитку та інтеграції України у міжнародний економічний простір. Відповідно, до результуючих статистичних індикаторів, які відображають дієвість механізмів набуття правової охорони у сфері інтелектуальної власності, створення сприятливого інноваційного клімату, ми пропонуємо включити такі показники:

- кількість заявок на винаходи;
- кількість заявок на корисні моделі від національних заявників.

1.5. Спрощення митних процедур та сприяння торгівлі. Оскільки реформування митної сфери здійснюється на базі нової редакції Митного кодексу України, який розроблено з урахуванням положень Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, Конвенції про тимчасове ввезення, Митного кодексу ЄС, єдиним фактором, що може негативно впливати на митні процедури, залишається людський. Опосередковано відобразити подібний негативний вплив на рівні регіону можна за допомогою аналізу показників кількості звернень фізичних та юридичних осіб у розрізі зон діяльності митниці. Іншим важливим завданням у контексті євроінтеграційного поступу України є зменшення кількості точок дотику бізнесу і держави, що доцільно відобразити показником кількості перевірок суб'єктів господарювання Департаментом податкового та митного аудиту відносно до кількості суб'єктів господарювання.

1.6. Прозорість регулювання. Показником, що, на наш погляд, відображає прозорість регулювання, є кількість припинених порушень у вигляді антиконкурентних дій органів влади в регіональному розрізі.

2.1. Співробітництво у сфері енергетики. Зважаючи, що основною метою співробітництва України з країнами ЄС є підвищення енергетичної безпеки, конкурентоспроможності та стабільності, показниками результативності за цим блоком реформ було обрано статистичний індикатор – дестимулятор: втрати енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти у процесі розподілу, транспортуванні, відсоток до загального обсягу. З іншого боку, співробітництво у сфері енергетики спрямовано на забезпечення доступних енергетичних ресурсів для споживачів, тому другим показником, що має дестимулюючий вплив на Індекс, було обрано рівень заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, %.

2.2. Державний фінансовий внутрішній контроль. Співробітництво в галузі управління державними фінансами спрямовується на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту, що ґрунтуються на міжнародних стандартах, а також відповідають основоположним принципам підзвітності, прозорості, економності, ефективності та результативності. Отже, основними ознаками прогресивності зрушень у цій сфері повинні стати зменшення таких показників:

- незаконні і не за цільовим призначенням проведені витрати, недостачі (розкрадання) коштів і матеріальних цінностей, тис. грн;
- обсяг недоотриманих фінансових ресурсів, тис. грн.

2.3. Транспорт. Оскільки до базових векторів співпраці в галузі транспорту відносяться, зокрема, здійснення ефективних і безпечних транспортних перевезень, а також

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

посилення основних транспортних зв'язків між територіями сторін, то до переліку показників цього блоку реформ нами було включено такі статистичні індикатори:

- питома вага експорту транспортних послуг загальному обсязі експорту послуг до країн ЄС, %;
- питома вага імпорту транспортних послуг у загальному обсязі імпорту послуг з країн ЄС, %.

Показник кількості дорожньо-транспортних пригод на дорогах і вулицях області у співвідношенні до пасажирообороту наземного виду транспорту (од. на млн пас. км) було обрано з огляду на важливість досягнення завдання щодо підвищення ефективності та безпечності транспортних перевезень.

2.4. Навколишнє природне середовище. Реалізація довгострокових цілей сталого розвитку і зеленої економіки передбачає наявність належного інвестиційного забезпечення процесів екологізації у регіонах України. Тому індикатором за цим блоком обрано показник частки капітальних інвестицій на охорону та раціональне використання природних ресурсів у загальному обсязі, %.

2.5. Промислова політика. Пріоритетним напрямом співробітництва України та ЄС у сфері промисловості та підприємництва є покращення умов для підприємницької діяльності. Тому позитивні здобутки у цій сфері мають проявитися у зростанні таких показників:

- частка прямих іноземних інвестицій у промисловість у загальному обсязі, %;
- питома вага експорту послуг з переробки матеріальних ресурсів у загальному обсязі експорту послуг, %;
- питома вага імпорту послуг з переробки матеріальних ресурсів у загальному обсязі імпорту послуг, %;
- частка експорту промислової продукції у загальному обсязі експорту товарів до країн ЄС, %;
- частка імпорту промислової продукції у загальному обсязі імпорту товарів з країн ЄС, %.

Натомість модернізаційні зрушення повинні відобразитись у поступовому зменшенні показників:

- частка ветхих та аварійних водопровідних мереж, у відсотках до загальної протяжності;
- частка ветхих та аварійних теплових і парових мереж, у відсотках до загальної протяжності.

2.6. Фінансові послуги. Враховуючи важливість розвиненості сфери фінансових послуг для становлення повноцінної ринкової економіки для оцінювання результативності реформ за цим блоком доцільно використати показники:

- питома вага експорту фінансових послуг у загальному обсязі експорту послуг, %;
- питома вага імпорту фінансових послуг у загальному обсязі експорту послуг, %;
- частка підприємств, що надають фінансові послуги та послуги зі страхування у загальній кількості підприємств, %.

2.7. Інформаційне суспільство. Співробітництво у цій сфері охоплює, зокрема, сприяння широкосмуговому доступу, поліпшення безпеки мереж та широкому використанню ІКТ приватними особами, бізнесом та адміністративними органами завдяки розвитку локальних ресурсів Інтернет і впровадження онлайн-послуг. Тому як статистичні індикатори нами було обрано показники:

- частка підприємств, які використовували комп'ютери, у загальній кількості підприємств, %;
- частка працівників, що використовували комп'ютер, серед загальної кількості працівників, %;

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

- частка підприємств, які мали доступ до Інтернету, у загальній кількості підприємств, які використовували комп'ютери, %;
- частка підприємств, що мали веб-сайт або домашню сторінку, у загальній кількості підприємств, які мали доступ до Інтернету, %;
- частка підприємств, що здійснювали автоматизований обмін даними, у загальній кількості підприємств, які використовували комп'ютери, %;
- частка абонентів мережі Інтернет у загальній кількості населення, %;
- частка абонентів мобільного зв'язку у загальній кількості населення, %;
- Індекс RITS рівня проникнення ІТ у життєдіяльність суспільства.

2.8. Туризм. Економічні реформи за цим блоком повинні спрямовуватись на просування та розвиток туристичних продуктів і ринків, інфраструктури, людських ресурсів та інституційних структур, нарощення потенціалу в галузі туризму з метою підвищення стандартів якості надання туристичних послуг. До складу показників, що дозволяють кількісно оцінити результативність реформ у сфері туризму, нами віднесено:

- частка суб'єктів туристичної діяльності у загальній кількості суб'єктів господарювання, %;
- кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності;
- питома вага експорту послуг, що пов'язані з подорожами у загальному обсязі експорту послуг, %;
- питома вага імпорту послуг, що пов'язані з подорожами у загальному обсязі імпорту послуг, %.

2.9. Сільське господарство. Реформи цього блоку спрямовані на покращення конкурентоспроможності сільськогосподарської галузі та ефективності і прозорості ринків, а також умов для інвестування, обмін найкращими практиками щодо механізмів підтримки політики у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій. Статистичними індикаторами результативності реформ слугують показники:

- виробництво продукції сільського господарства на 1 особу, грн;
- продуктивність праці в сільськогосподарських підприємствах на 1 зайнятого, грн;
- рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах, %;
- частка малих та середніх підприємств, у відсотках до загальної кількості підприємств сільського господарства;
- частка прямих іноземних інвестицій у сільське господарство у загальному обсязі, %.

2.10. Наука, технології та інновації. Співробітництво у цій сфері повинно сприяти Україні у підтримці реформування та реорганізації системи управління науковою сферою та дослідних установ (зокрема в розвитку її потенціалу щодо розвитку науки і технологій) з метою сприяння розвитку конкурентоспроможної економіки та суспільства, яке ґрунтується на знаннях. Зважаючи на це, нами були відібрані такі показники результативності реформ погляду їх впливу на створення сприятливих умов для розроблення, освоєння та комерціалізації суб'єктами господарювання інновацій:

- частка організацій, що виконували наукові та науково-технічні роботи, у загальній кількості підприємств, %;
- частка промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, у відсотках до загальної кількості промислових підприємств;
- частка фінансування наукових та науково-технічних робіт за рахунок коштів іноземних держав, %;
- кількість упроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах;
- кількість освоєних інноваційних видів продукції на промислових підприємствах;
- частка реалізованої інноваційної продукції промисловості у загальному обсязі продукції промисловості, %.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

2.11. Співробітництво з питань громадянського суспільства. Оскільки реформи цього блоку покликані сприяти процесу інституційної розбудови та консолідації організацій громадянського суспільства, як кількісний індикатор прогресивних зрушень було обрано показник кількості легалізованих громадських організацій у співвідношенні до чисельності населення області.

Тоді у загальному вигляді формула для розрахунку індексу євроінтеграційного поступу набуває вигляду:

$$I_p = \frac{N_t \cdot wt + N_e \cdot we}{2}, \quad (1)$$

де I_p – індекс євроінтеграційного економічного поступу регіону;

N_t – показник, що характеризує напрям реформ «торгівля і питання, пов'язані з торгівлею»;

N_e – показник, що характеризує напрям реформ «економічне та галузеве співробітництво»;

wt, we – ваги напрямів. Для присвоєння вагових коефіцієнтів пропонується використовувати експертний метод.

Зрозуміло, що розраховувати інтегральний показник можна лише у тому випадку, коли значення кожного з первинних показників будуть приведені до однакової розмірності. Для цього необхідно провести їх нормалізацію. Серед методів нормалізації нами було обрано метод Min-Max, який дозволяє уникнути спотворювального впливу екстремально великих значень і приводить всі дані до одного діапазону в межах 0 та 1. Цей метод хоча і дещо ускладнює процес розрахунку в динаміці, але водночас дозволяє більш адекватно відобразити амплітуду коливання відповідних величин. Крім того, метод Min-Max дозволяє краще перевести дані у тих випадках, коли значення статистичних даних знаходяться близько один до одного по областях. Для нормування показників-стимуляторів слід використовувати формулу (2), а для показників-дестимуляторів – формулу (3).

$$y_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{i \min}}{x_{i \max} - x_{i \min}}, \quad (2)$$

де y_{ij} – безрозмірне (нормалізоване) значення i -го статистичного показника в j -му регіоні;

x_{ij} – значення i -го статистичного показника в j -му регіоні;

$x_{i \max}$ та $x_{i \min}$ – максимальне та мінімальне значення i -го статистичного показника [3, с. 58].

$$y_{ij} = \frac{x_{i \max} - x_{ij}}{x_{i \max} - x_{i \min}}, \quad (3)$$

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження дозволило обрати інструментарій, що може бути використаний для вимірювання прогресу економічних реформ у контексті європейської інтеграції. Для обчислення інтегрального показника (Індексу євроінтеграційного поступу) запропоновано використовувати метод середнього арифметичного зваженого. Результативність євроінтеграційного поступу регіону залежить, з одного боку, від результативності реформ за напрямом I: Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею, а з іншого – від результативності реформ за напрямом II: Економічне та галузеве співробітництво. Кожен з них включає відповідні блоки показників, що відображають пріоритетні напрями реформ. Для їх опису були відібрані легковимірювані статистичні індикатори, інформація щодо яких є у публічному доступі. Для напрямку I можливим було проведення

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

оцінювання за 6 блоками, серед яких: 1.1. Торгівля товарами. 1.2. Санітарні та фітосанітарні заходи. 1.3. Торгівля послугами та інвестиції. 1.4. Інтелектуальна власність. 1.5. Спрощення митних процедур та сприяння торгівлі. 1.6. Прозорість регулювання. Для напряму II наявне інформаційне забезпечення дозволило виділити 11 блоків реформ, серед яких: 2.1. Співробітництво у сфері енергетики. 2.2. Державний фінансовий внутрішній контроль. 2.3. Транспорт. 2.4. Навколишнє природне середовище. 2.5. Промислова політика. 2.6. Фінансові послуги. 2.7. Інформаційне суспільство. 2.8. Туризм. 2.9. Сільське господарство. 2.10. Наука, технології та інновації. 2.11. Співробітництво з питань громадянського суспільства. Перспективним напрямом подальших досліджень є проведення компаративного аналізу інтегральних індексів євроінтеграційного поступу регіонів, значень їх проміжних індексів за основними напрямами реформ.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820.
2. Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію від 16.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fshowHidden=1&art_id=243281941&cat_id=223345338&ctime=1266423569791.
3. Приймак В. І. Математичні методи економічного аналізу / В. І. Приймак. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 296 с.

References

1. Ughoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony vid 27.06.2014 r. [Association Agreement between the European Union its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part 27.06.2014]. *Ofitsiynyi web portal Verkhovnoi Rady Ukrainy [Official web portal of Verkhovna Rada Ukraine]*. <http://rada.gov.ua/>. Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820.
2. Poriadok dennyi asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS dlia pidhotovky ta spriyannia implementatsii Ughody pro asotsiatsiiu vid 16.03.2015 r. [The EU-Ukraine Association Agenda on 16.03.2015]. *Yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy [Web-portal of Ukrainian Government]*. <http://www.kmu.gov.ua/>. Retrieved from http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/en/publish/article?art_id=248542569&cat_id=248542039.
3. Pryimak, V.I. (2009). *Matematychni metody ekonomichnoho analizu [Mathematical methods of economic analysis]*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian).

Дерій Жанна Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14027, Україна).

Дерей Жанна Владимировна – доктор экономических наук, доцент, заведующая кафедры теоретической и прикладной экономики, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14027, Украина).

Derii Zhanna – Doctor of Economics, Associate Professor, Head of Department of Theoretical and Applied Economics, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14027 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: jannet_d@ukr.net

Зосименко Тетяна Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14027, Україна).

Зосименко Татьяна Ивановна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры теоретической и прикладной экономики, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14027, Украина).

Zosymenko Tetiana – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Department of Theoretical and Applied Economics, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14027 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: blindfriend@gmail.com